

STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY BRZYZINY
NA LATA 2014-2020
AKTUALIZACJA STRATEGII NA LATA 2008-2013

Wprowadzenie

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020 rozwijając myśl planistyczną zawartą w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 - 2013 jest w znacznej mierze zbliżona układem do dokumentu poprzedniego, choć oczywiście pojawiają się pewne zmiany.

Podstawą do podjęcia działań związanych z tworzeniem dokumentu były następujące przesłanki:

- zakończenie okresu obowiązywania dotychczasowej Strategii,
- zaktualizowanie diagnozy demograficzno–społecznej mieszkańców Brzezin,
- uaktualnienie analizy SWOT,
- aktualizacja dokumentu w zakresie: celów strategicznych i operacyjnych, kierunków niezbędnych działań oraz wskaźników ich realizacji,
- wyzwania związane z efektywniejszą realizacją celów polityki społecznej w gminie.

Strategia opracowana została po wnikliwej analizie istniejących zasobów polityki społecznej, danych dotyczących sytuacji społeczno–demograficznej mieszkańców, danych pochodzących z oceny zasobów pomocy społecznej, a także z uwzględnieniem wniosków płynących z realizacji i monitorowania dotychczasowej Strategii.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 182). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234 poz. 1536),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. nr 43 poz. 225),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013 poz. 674),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2012 poz. 1356),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 poz. 124),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.),
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2011 r., Nr 149),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 6 poz.19),

1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie powstało przy uwzględnieniu dokumentów strategicznych i programowych, zarówno krajowych, regionalnych, jak i lokalnych, o kluczowym znaczeniu dla planowania i realizacji celów Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeziny. Dokumentami tymi są:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
- Projekt Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowy Plan Działań na Rzecz Integracji Społecznej,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2024,
- wstępne założenia Gminnej Strategii Rozwoju Lokalnego gminy Brzeziny na lata 2015 – 2022.

2. Diagnoza demograficzno-społeczna mieszkańców Gminy Brzeziny

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Brzeziny jest gminą wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie kaliskim, na południowy wschód od Kalisza. Od zachodu sąsiaduje z gminą Sieroszewice, od północy z gminami Godziesze i Szczytniki, od wschodu z gminami Brąszewice i Błaszki, a od południa z gminami Kraszewice i Czajków. Zajmuje powierzchnię 127,5 km² i liczy 5.864 mieszkańców.

W gminie znajduje się 19 sołectw: Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Dziecioły, Fajum, Jagodziniec, Jamnice, Moczalec, Ostrów Kaliski, Pieczyska, Piegonisko-Pustkowie, Piegonisko-Wieś, Przystajnia, Przystajnia-Kolonia, Rożenno, Sobiesęki, Wrząca, Zagórna i Zajączki. Główne drogi przebiegające przez gminę to droga wojewódzka Wrocław – Łódź oraz droga powiatowa Kalisz – Brzeziny. Przez gminę nie przebiegają szlaki kolejowe.

Gmina położona jest na obszarze Kotliny Grabowskiej. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Proсна, która wraz z jej dopływem Pokrzywnicą stanowi główną oś hydrograficzną obszaru. Na Pokrzywicy w Brzezinach istnieje akwen o powierzchni 2 ha, który jest wykorzystywany do celów rekreacyjnych. Obszar gminy jest łagodnie pochylony z południa ku północy zgodnie z kierunkiem rzek.

Gmina ma charakter rolniczy z elementami funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Powierzchnia użytków rolnych stanowi ponad połowę ogólnej powierzchni gminy. Dominującym kierunkiem produkcji jest produkcja zwierzęca (chów trzody chlewnej), której podporządkowana jest produkcja roślinna. Poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 329 podmiotów gospodarki narodowej, wśród których przeważają jednostki handlowe i przemysłowe.

Lasy stanowią ponad 40% powierzchni gminy i nadają jej walor turystyczno-rekreacyjny. Obszary leśne tworzą dwa zwarte kompleksy przebiegające w dwóch równoległych pasach z północnego zachodu na południowy wschód.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: przedszkole, do którego w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 170 dzieci, pięć szkół podstawowych do których w roku szkolnym 2013/2014 uczęszczało 374 dzieci, oraz gimnazjum gdzie w roku 2013/2014 uczęszczało 223 dzieci.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 i 2011 roku oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Brzeziny ulegała zmianom.

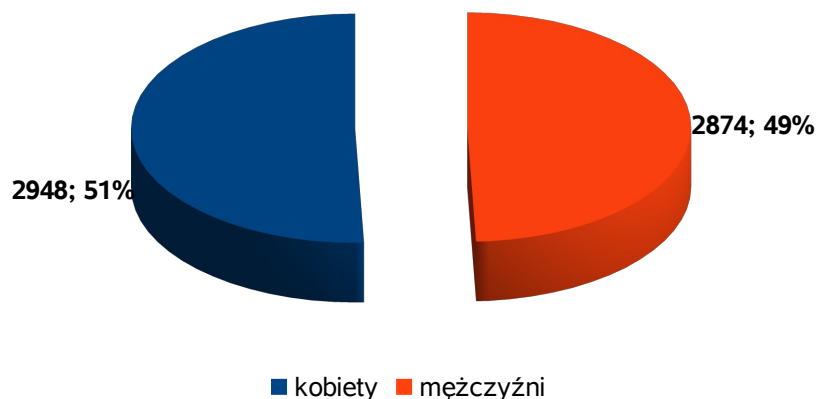
Tabela 1. Demografia

rok	liczba mieszkańców gminy	0-17 lat		wiek produkcyjny		wiek emerytalny	
		K	M	K	M	K	M
2011	5832	617	648	1680	1942	657	288
2012	5829	607	642	1672	1936	668	303
2013	5864	608	618	1938	2040	427	233

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Brzezinach

Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy:

Wykres 1. Ludność gminy według płci z końcem 2013 roku

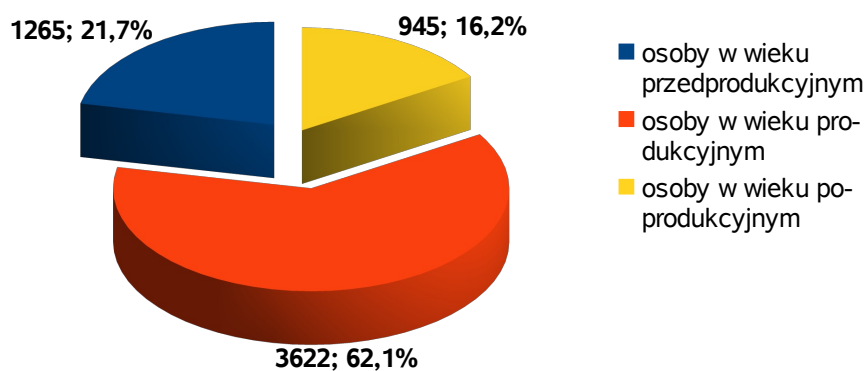

Dane Urzędu Gminy Brzeziny

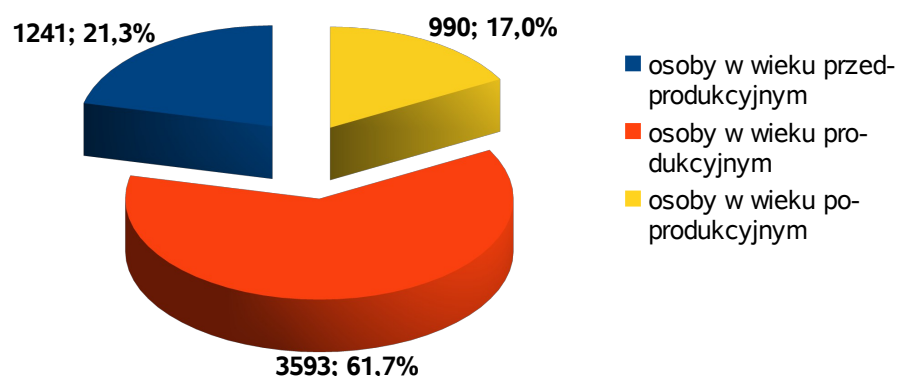
Według danych Urzędu Gminy Brzeziny z 31 grudnia 2013 roku teren gminy zamieszkiwały 5.864 osób, w tym 2.891 mężczyzn i 2.973 kobiet.

Dla polityki społecznej niemniej ważnym wskaźnikiem od ogółu populacji jest jej aktualna, jak i prognozowana struktura wiekowa.

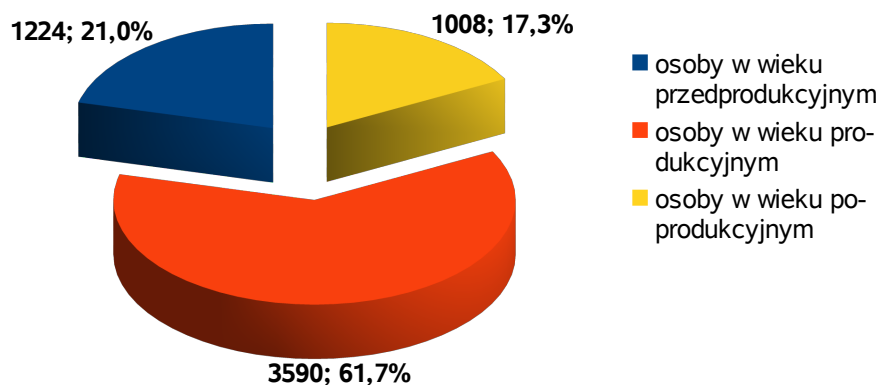
Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2011 roku

Wykres 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2012 roku

Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy z końcem 2013 roku

Dane Urzędu Gminy Brzeziny

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Brzeziny w latach 2011-2013 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie miały miejsce nieznaczne wahania liczby ludności gminy - z 5.832 osób w 2011 roku do 5.864 osób w 2013 roku. Biorąc pod uwagę ogólne tendencje demograficzne w gminie, stwierdzić należy, iż największe wahania dotyczyły liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Zaobserwować można negatywną tendencję wzrostową liczby osób w wieku poprodukcyjnym i jednocześnie spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Liczba osób w wieku produkcyjnym również spadała.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy podkreślić charakterystyczną cechę, którą kształtować będą oczekiwania mieszkańców wobec szeroko rozumianej sfery społecznej, w tym pomocy społecznej. Związana jest ona z przechodzeniem znacznej grupy osób w wieku produkcyjnym, kończącej działalność zawodową, do grona seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniej długości życia.

2.3. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia

socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, niepełnosprawności. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

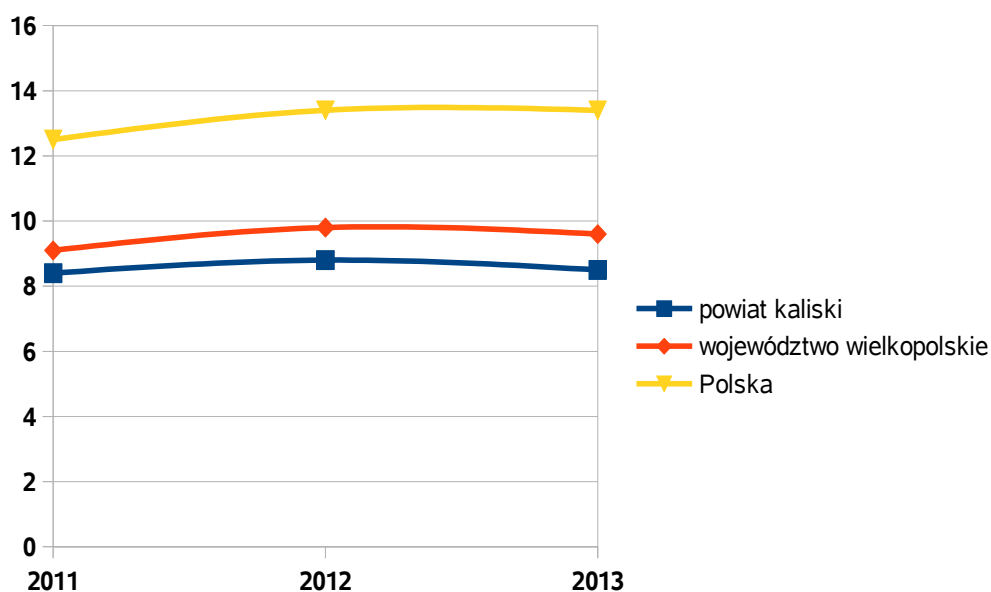
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie kaliskim, województwie wielkopolskim i kraju w latach 2010-2013.

Wykres 5. Stopa bezrobocia w powiecie kaliskim, województwie wielkopolskim i kraju w latach 2011-2013

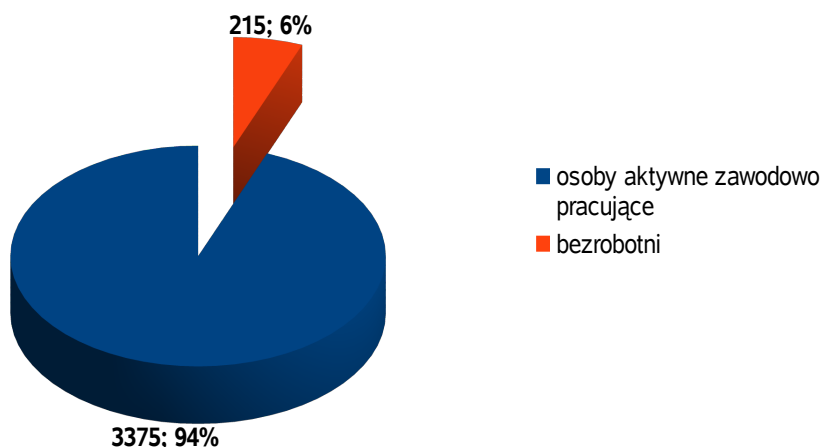
Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2011-2013 powiat kaliski charakteryzował się niższą, w stosunku do kraju i województwa wielkopolskiego, stopą bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu na dzień 31 grudnia 2013 roku w gminie Brzeziny pozostawało zarejestrowanych 215 bezrobotnych. Wśród ogółu bezrobotnych znalazło się 108 kobiet i 107 mężczyzn. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Udział bezrobotnych z terenu gminy w ogóle osób będących z końcem 2013 roku w wieku produkcyjnym przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z gminy z końcem 2013 roku

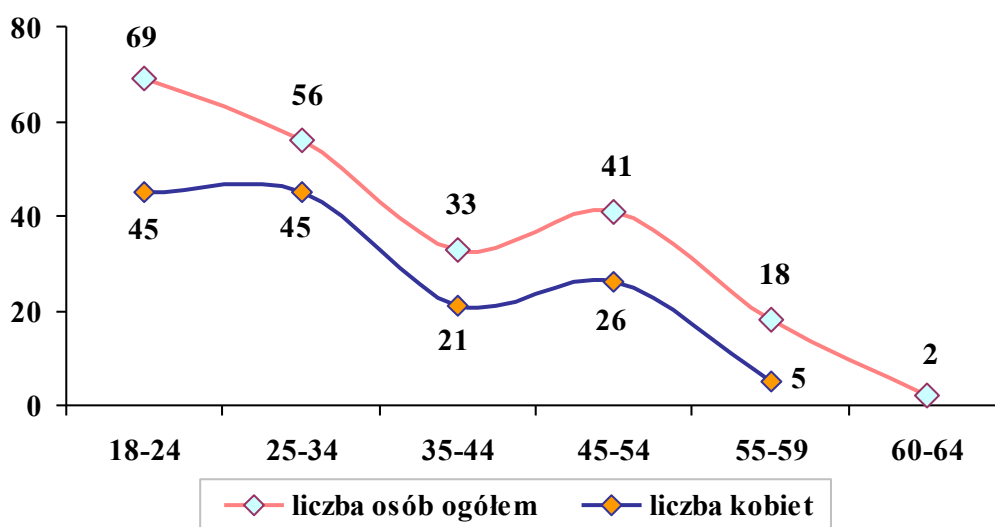
Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Spośród 3.590 osób z terenu gminy Brzeziny, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2013 roku 215 osób pozostawało bez zatrudnienia.

Bezrobocie było najczęstszym, pod względem liczby beneficjentów, powodem korzystania z pomocy społecznej w 2013 roku.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Bezrobotni w gminie według wieku z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu

Z końcem 2013 roku wśród bezrobotnych dominowały osoby młode, często nieposiadające wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Znaczna była też grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Jeśli chodzi o sytuację kobiet na rynku pracy, to ich największy procentowy udział notowano w grupie wiekowej 25-34 lata (80,4%).

Tabela 2. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2011-2013.

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	52	57	62
Liczba osób w rodzinach	142	144	165

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

2.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury. Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę. Na podobne problemy napotykać osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r .

Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2011 - 2013.

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	49	59	61
Liczba osób w rodzinie	183	115	144

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby latach 2011 - 2013.

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	23	34	45
Liczba osób w rodzinie	75	104	124

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

Powyższe dane przedstawiają liczbę osób niepełnosprawnych i długotrwanie chorych. W latach 2011-2013 obserwujemy wzrost liczby osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.

Tendencja ta oznacza, że koszty związane z leczeniem powodują ubożenie, a co za tym idzie konieczność szukania pomocy.

2.5. STARZENIE SIĘ LUDNOŚCI

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych, podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej umożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Występuje mniejsza zdolność przystosowania się do nowych sytuacji, pogorszenie pamięci, zainteresowania innymi osobami, zmienność nastroju, płaczliwość, skłonność do depresji, wzrost podejrzliwości i poczucia zagrożenia. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia. Szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc i aktywizację osób "złotego wieku" oraz dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej

mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. OPS zapewnia osobom samotnym, przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r., gdyż są zadaniami własnymi gminy o charakterze obowiązkowym. Na podstawie danych demograficznych, w roku 2013 w porównaniu z rokiem poprzednim liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie naszej gminy zwiększa się.

W gminie Brzeziny w 2013 roku usługami opiekuńczymi objęte były 24 osoby.

Tabela 5. Liczba środowisk objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych w latach 2011 - 2013.

	2011	2012	2013
Liczba osób	15	20	24
Liczba świadczeń	14 394	15 302	16 256

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

2.6. UZALEŻNIENIA

Poważnym problemem w skali kraju jest również alkoholizm, który jest problemem tym większym, że często jest ukryty. Alkoholizm jest nałogiem, który prowadzi do zmian fizycznych (uszkodzenie narządów wewnętrznych) oraz psychicznych (zaburzeń zachowania, utraty krytycyzmu, obniżenia uczuciowości wyższej, występowania stanów depresyjnych, prób samobójczych, agresji) w końcowym stanie do zespołu otępiennego. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i w ostateczności

proceeds to physical and psychological exhaustion of the individual. Very serious consequences of alcoholism are social consequences. Alcoholism usually leads to the breakdown of the family, loosening of social and professional ties, reduction of discipline at work, lowering of the quality of life. It is one of the main factors in the development of crime. A significant part of communication accidents is caused by the influence of alcohol.

Among the beneficiaries, to whom help with alcoholism in the family was provided in 2011 14 people, in 2012 15 and in 2013 25 people.

Best seen in the sphere of social feelings of residents, who very often point to addiction as a serious social problem. Among the families receiving social help through the Municipal Social Center in Brzezina in 2013, 25 families with 51 people, their difficult life situation was explained by an alcohol problem. There was no evidence of drug use. In the analyzed year, the local Social Center, due to drug addiction, did not provide help, which however does not mean that it is the same as the statement about the lack of occurrence of this phenomenon.

Tabela 6. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2011- 2013.

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	14	15	25
Liczba osób w rodzinie	27	34	51

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

The above data show that the number of people receiving social help is increasing.

To eliminate the negative impact of addiction on the community, it is necessary to conduct actions of a preventive nature and various forms of promotion of a healthy lifestyle. An important role is played in this process by actions undertaken by the Municipal Commission for Solving Alcohol Problems within the powers of the Commission and the annual Municipal Program of Prevention and Solving Alcohol Problems.

Wobec 12 osób uzależnionych od alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzezinach podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Wobec 3 osób GKRPA wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Kaliszu o wydanie orzeczenia w przedmiocie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. W stosunku do 2 osób Sąd Rejonowy wydał postanowienie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Zmotywowano 3 osoby do podjęcia dobrowolnej terapii odwykowej, natomiast na detoks skierowano 1 osobę i do oddziału leczenia uzależnień 3 osoby.

Poniższy wykres przedstawia kwoty wydatków na profilaktykę uzależnień w gminie Brzeziny w latach 2011-2013.

Tabela 7. Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych w gminie Brzeziny w latach 2011-2013

Rok	Wydatki przeznaczone na profilaktykę uzależnień
2011	71 345, 62 zł.
2012	77 094, 64 zł.
2013	74 122, 46 zł.

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzezinach

Punkt konsultacyjny ds. uzależnień realizuje zadania w zakresie prowadzenia poradnictwa i zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Uzależnienie od alkoholu jest postępującą chorobą bio-psycho-społeczną. Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest terapia grupowa i indywidualna, która jest realizowana w Punkcie Konsultacyjnym przez terapeutę uzależnień. Cele stawiane terapii:

- zachowanie trwałej abstynencji,
- poprawa zdrowia psychicznego i fizycznego,
- nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty.

Punkt Konsultacyjny do Spraw Uzależnień ma siedzibę w budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Brzezinach.

2.7. PRZEMOC W RODZINIE

Rodzina jest narażona na zagrożenia wewnętrzne, głównie na przemoc, która może przyjąć kilka postaci:

- fizyczną (popychanie, szarpanie, bicie, kopanie, duszenie),
- psychiczną (izolacja, groźby, ośmieszanie, upokarzanie),
- seksualną,
- ekonomiczną (ograniczenie dostępu do wspólnych zasobów, odbieranie zaoszczędzonych lub zarobionych pieniędzy, okradanie, uniemożliwianie podjęcia pracy
- zaniedbania (niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, brak opieki medycznej, chłód, obojętność).

Bieda, trudne położenie życiowe sprawia, że ludzie nie radzą sobie z własnymi emocjami i wyładowują swoją frustrację i niezadowolenie na innych. Często rodziny w obawie przed odrzuceniem i niezrozumieniem społecznym, nie ujawniają tego typu problemów. Przemoc w rodzinie przestaje być jednak tematem tabu, ofiary zaczynają się ujawniać i sięgać po pomoc na zewnątrz.

W 2013 roku Zespół Interdyscyplinarny prowadził 9 postępowań w zakresie procedury Niebieska Karta

Tabela 8. Liczba wypełnionych Niebieskich Kart na terenie gminy Brzeziny w latach 2012-2013

Rok	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart” ogółem	w tym liczba formularzy "Niebieskich Kart" wszczynających procedurę
2012	13	13
2013	9	9

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Brzezinach

Realizowane działania ukierunkowane są na przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, ochronę osób jej doświadczających, a także na zmniejszanie negatywnych następstw przemocy w życiu społecznym. W okresie od 2012 do 2013 roku obserwowany jest znaczny spadek działań w powyższym zakresie.

2.8. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych to wynik narastających problemów, na które składa się kilka przyczyn. Są to:

- brak czasu i zaangażowania rodziców w wychowanie dzieci,
- brak zainteresowania postępami w nauce oraz sposobami spędzania przez dzieci wolnego czasu,
- brak jednego z rodziców,
- problemy w rodzinie, np. uzależnienia, przemoc domowa,
- niedojrzałość emocjonalna rodziców.

W rodzinach brakuje rozmów z dziećmi na temat ich problemów. Brak zainteresowania rodziców sprawami dzieci sprawia, że szukają one autorytetów wśród rówieśników. W rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi dzieci pozbawione są poczucia własnej wartości, mają obniżoną samoocenę, problemy z kontrolowaniem emocji, brak im również umiejętności zakładania normalnej rodziny, gdyż same funkcjonują w nieprawidłowym modelu rodzinnym. Z danych statystycznych GOPS wynika, że największy wzrost rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych nastąpił w 2013 r.

Tabela 9. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2011- 2013.

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	49	39	50
Liczba osób w rodzinie	247	171	204

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

W 2013 roku z pomocy społecznej tut. ośrodka skorzystało łącznie 50 rodzin, w tym 204 osoby, z czego 17 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny.

2.9. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu

lub narkomanii; zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; klęski żywiołowej lub ekologicznej.

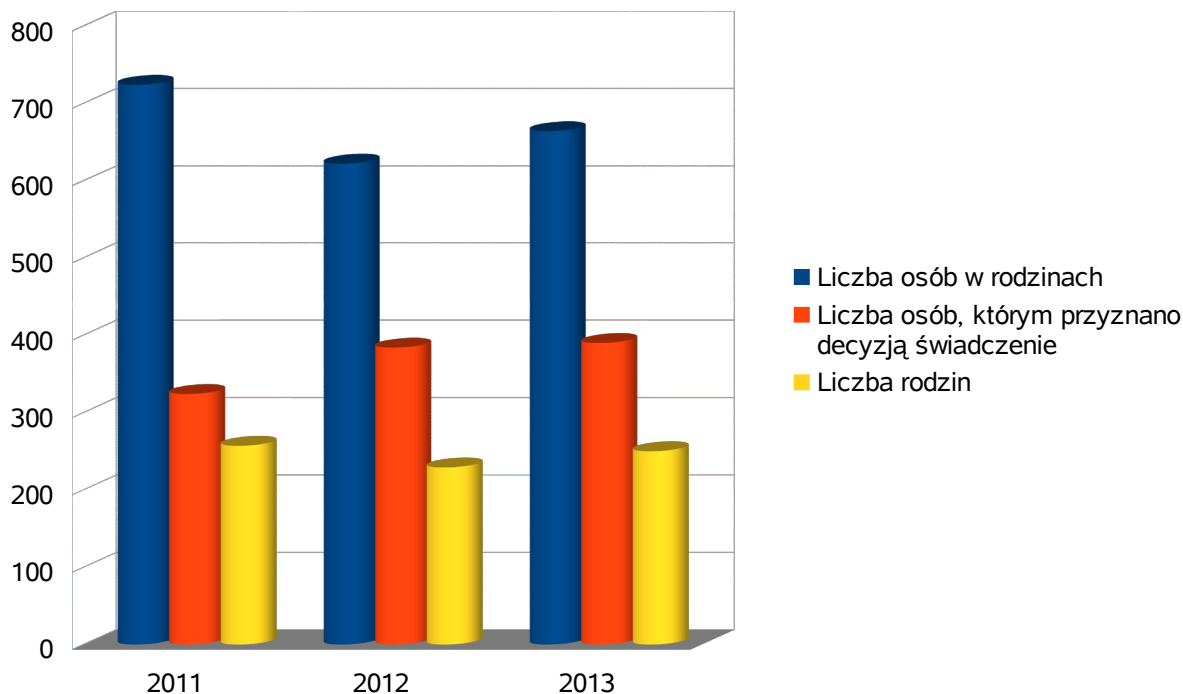
Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Brzeziny odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych), współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym oraz aktywizowanie środowiska lokalnego.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2012 roku kryterium to ustalono na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

Zaprezentowane poniżej dane liczbowe pochodzą z oceny zasobów pomocy społecznej w Brzezinach opracowanej na podstawie informacji będącej w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach oraz uzyskanych od innych instytucji działających w obszarze pomocy społecznej.

Uwzględniając ustawowe kryteria, GOPS objął pomocą następującą liczbę mieszkańców gminy:

Wykres 8. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2011-2013

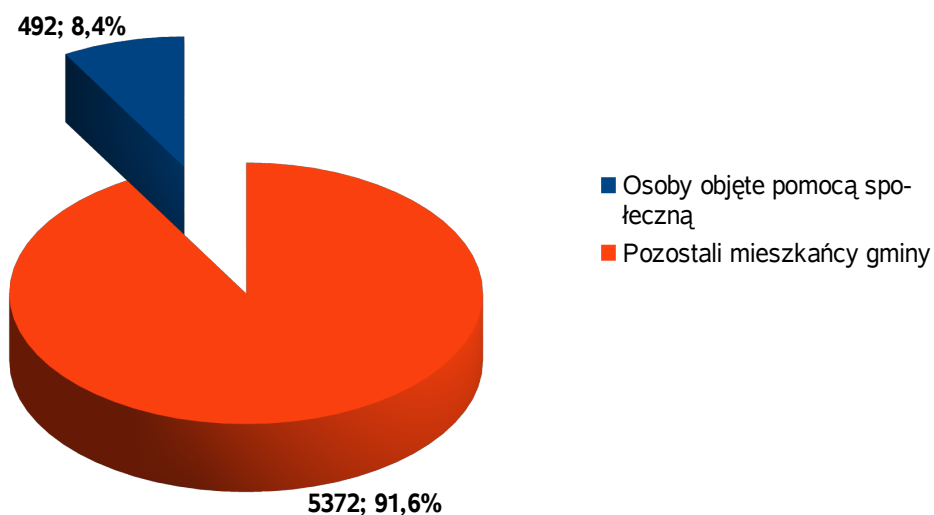

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

W latach 2011-2012 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Brzeziny zmniejszała się z roku na rok, po czym wzrosła w roku 2013.

Przedstawiona na wykresie tendencja jest ważną wskazówką w planowaniu polityki społecznej w gminie. Porównując dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z ogólną liczbą mieszkańców gminy uzyskać można syntetyczny wskaźnik przedstawiający dysproporcje w statusie społeczno-materialnym mieszkańców.

Wykres 9. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2013 roku

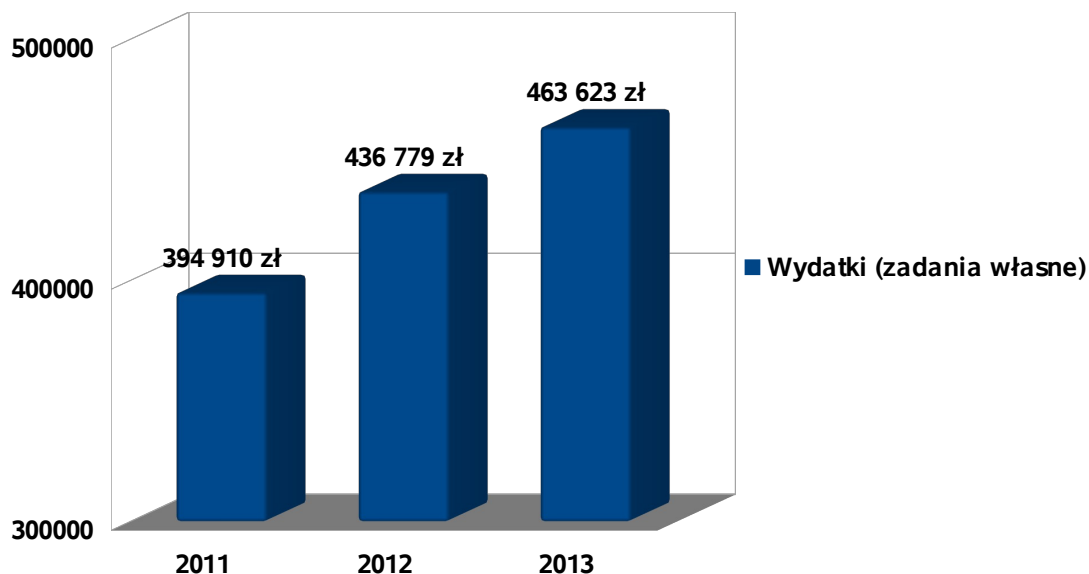
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

Spośród 5864 mieszkańców gminy, 492 osoby skorzystały z systemu pomocy społecznej w roku 2013. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia wynosi 755 osób.

Liczba beneficjentów pomocy społecznej określa zwykle (choć nie zawsze) poziom wydatków na sferę społeczną.

Wykres 10. Wydatki GOPS-u na pomoc społeczną w latach 2011-2013 (zadania własne)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach na pomoc społeczną.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2011- 2013 wzrastały.

Ogółem wielkość wydatków na wsparcie oferowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 roku – 394.910 zł, w 2012 roku - 436.779 zł, a w roku 2013 – 463.623 zł.

Skala nakładów finansowych na pomoc społeczną stanowi tylko jeden z czynników warunkujących efektywność udzielanego wsparcia. Niemniej ważne jest dostosowanie rodzajów pomocy do określonych potrzeb odbiorców.

Mimo występowania wielorakich potrzeb materialnych i socjalnych wśród rodzin i osób znajdujących w się krytycznej sytuacji życiowej, ustawa o pomocy społecznej

zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej.

Poniższa tabela przedstawia powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach w latach 2011-2013.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2011-2013

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
bezdomność	-	3	2	-	3	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	5	2	2	15	5	5
bezrobocie	52	57	62	142	144	165
niepełnosprawność	49	59	61	183	115	144
długotrwała lub ciężka choroba	23	34	45	75	104	124
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	49	39	50	247	171	204
przemoc w rodzinie	-	-	5	-	-	14
alkoholizm	14	15	25	27	34	51
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	3	8	6	7
zdarzenie losowe	4	-	2	12	-	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach

Z zebranych danych wynika, że najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w roku 2013 było bezrobocie, następnym niepełnosprawność, a na trzecim miejscu znalazła się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

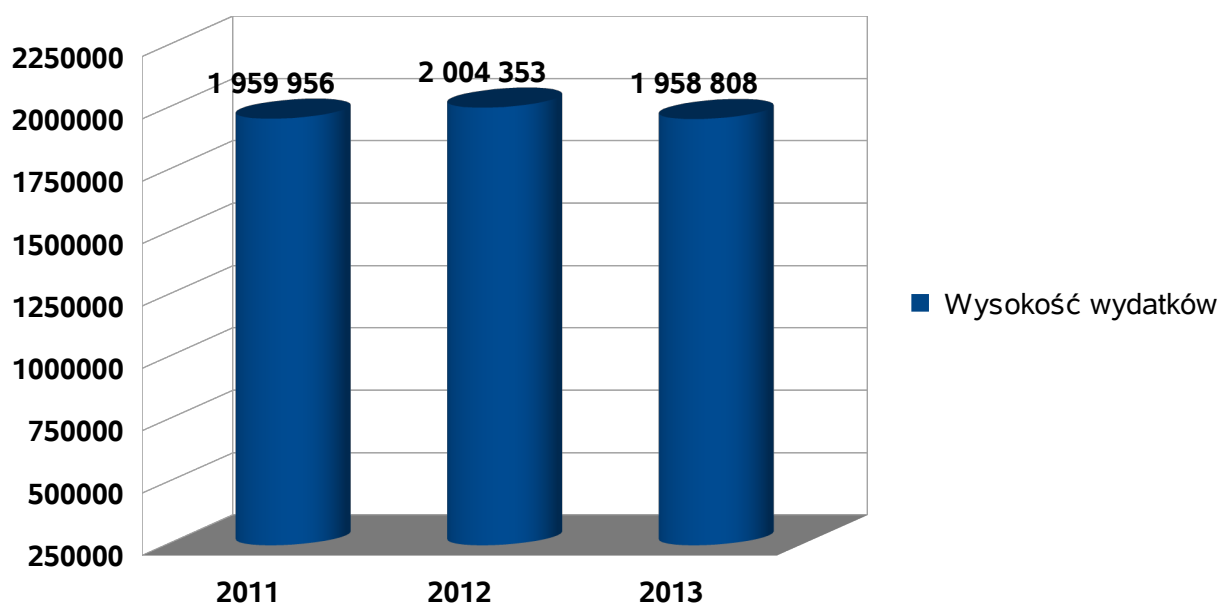
Dostosowanie rodzajów pomocy do potrzeb beneficjentów jest jednym z głównych zadań GOPS, realizowanych w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Większość świadczeń

jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Osoby niezadowolone z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

2.10. ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczenia rodzinne są główną pozycją w strukturze wydatków na pomoc społeczną. System świadczeń rodzinnych jest systemem pozaubezpieczeniowym, zorganizowanym na zasadzie zaopatrzeniowej, finansowanym z budżetu państwa. Obowiązuje od 1 maja 2004 roku, a jego głównym elementem są świadczenia realizowane na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Dane szczegółowe na temat wysokości środków finansowych przeznaczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2011-2013 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Wydatki GOPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2011-2013

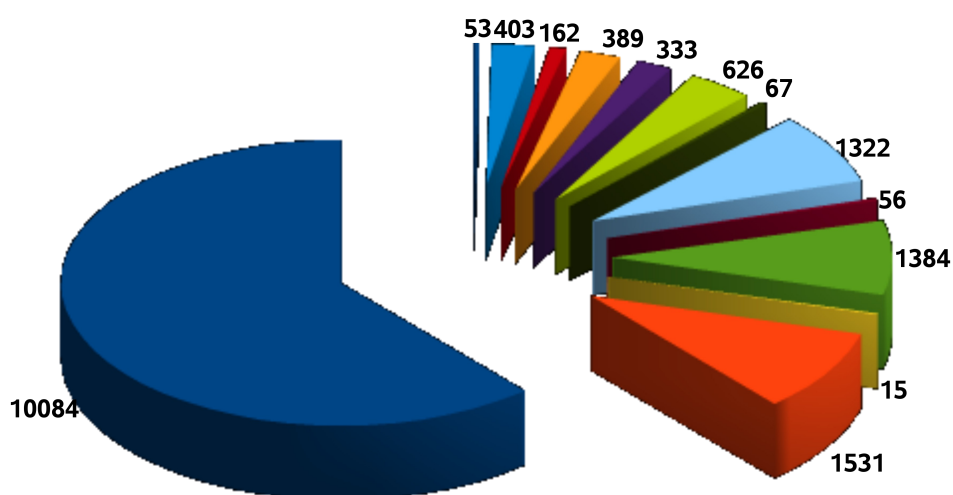

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2011-2013, należy zauważyć, iż zwiększyły się one w 2012 roku, po czym w następnym roku uległy zmniejszeniu. Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 – 1.959.956 zł, w roku 2012 – 2.004.353 zł, a w 2013 roku – 1.958.808 zł.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące świadczeń rodzinnych przyznanych przez GOPS w Brzezinach w 2013 roku.

Wykres 12. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2013 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- specjalny zasiłek opiekuńczy
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- zasiłek pielęgnacyjny
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. W 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach przyznał:

- 10.084 zasiłki rodzinne,
- 1.531 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 1.384 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 1322 zasiłki pielęgnacyjne,
- 626 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 333 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka ,
- 389 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 162 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 403 świadczenia pielęgnacyjne,
- 67 jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- 56 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- 15 specjalnych zasiłków opiekuńczych,
- 53 dodatki do świadczenia pielęgnacyjnego.

3. IDENTYFIKACJA KLUCZOWYCH KWESTII SPOŁECZNYCH

Na podstawie analizy danych przedstawionych w diagnozie demograficzno–społecznej mieszkańców Gminy Brzeziny, za priorytetowe uznano działania w następujących obszarach:

1. Bezrobocie
2. Rodzina
3. Uzależnienia

4. Ludzie starsi
5. Niepełnosprawność
6. Rozwój kadr i służb pomocowych.

Spełniają one istotną rolę z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gminy, przyczyniając się w sposób znaczący do budowy kapitału społecznego.

4. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Podczas planowania i realizacji działań w obszarach priorytetowych należy stosować zasady zagadnień horyzontalnych wskazane poniżej:

1. Zasady dotyczące przeciwdziałania problemowi ubóstwa.
  - 1.1. Zapobieganie sytuacjom, w których ograniczone zasoby materialne, kulturowe i społeczne, uniemożliwiają osobom i rodzinom zaspokojenie podstawowych potrzeb.
  - 1.2. Wzmacnianie działań na rzecz spójności społecznej, poprzez tworzenie warunków do stosunkowo wysokiej jakości życia mieszkańców oraz zmniejszanie dysproporcji społecznych.
2. Zasady dotyczące edukacji.
  - 2.1. Wspieranie i promocja edukacji ustawicznej oraz samorozwoju w zakresie podnoszenia kwalifikacji, wzbogacania wiedzy oraz doskonalenia umiejętności społecznych.
  - 2.2. Wzmocnienie i rozwój działań z zakresu edukacji obywatelskiej.
3. Zasady dotyczące rynku pracy.
  - 3.1. Wspieranie działań ukierunkowanych na podwyższenie wskaźnika zatrudnienia poprzez wprowadzanie większej liczby osób na rynek pracy.
  - 3.2. Wzmocnienie działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Stosowanie powyższych zagadnień horyzontalnych służyć będzie zapewnieniu rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu mieszkańców, zgodnie z unijną strategią wzrostu „Europa 2020”.

5. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Prognozowane zmiany w zakresie objętym strategią zmierzać będą w kierunku poprawy warunków życia oraz tworzenia równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Wdrażane rozwiązania ukierunkowane będą na podniesienie poziomu prawidłowego wypełniania przez rodziny przynależnych im funkcji, wzrost jakości życia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i uzależnionych, tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych oraz na podniesienie poziomu integracji społecznej mieszkańców. Działania realizowane w planowanych obszarach interwencji wymagają zaangażowania i partnerskiej współpracy wszystkich podmiotów polityki społecznej w gminie.

6. ANALIZA SWOT PRIORYTETOWYCH OBSZARÓW DZIAŁAŃ

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- organizowanie przez GOPS kursów zawodowych i szkoleń w ramach prowadzonych projektów dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego celem zdobycia nowych kwalifikacji bądź podniesienia posiadanych,
- współpraca GOPS z PUP w zakresie aktywizacji zawodowej,
- dobry przepływ informacji między instytucjami pomocy,

- utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Brzezinach, w ramach którego realizowane są programy reintegracji społecznej i zawodowej, m.in. dla osób bezrobotnych.

Słabe strony

- występowanie bezrobocia długotrwałego, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,
- występowanie zjawiska bezrobocia dziedzicznego,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwałe,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.
- utrzymujący się poziom bezrobocia.

Szanse

- zahamowanie zjawiska bezrobocia długotrwałego,
- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,
- posiadanie przez bezrobotnych wiedzy na temat dostępnych ofert pracy, usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleń, umiejętność poruszania się po rynku pracy,
- udział podopiecznych GOPS w Brzezinach w organizowanych szkoleniach i kursach zawodowych w ramach projektów.

Zagrożenia

- utrudniony dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia rodziny

Mocne strony

- działania Ośrodka Pomocy Społecznej w kierunku przeciwdziałania problemowi ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pomocy rodzinom niepełnym, w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa, wsparcia rodzin wielodzietnych oraz udzielania pomocy w formie dożywiania,
- adekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- dobre warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny,
- działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Brzezinach, (np.: sekcje zainteresowań: gitarowa, taniec towarzyski i nowoczesny, plastyczna, śpiewu i tańca ludowego imprezy plenerowe itp.).
- realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- realizacja zajęć pozalekcyjnych w szkołach,
- ogólnopolskie regulacje w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych, tzw. „Karta Dużej Rodziny”,

Słabe strony

- deficyt ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- ograniczone środki finansowe na programy związane ze wsparciem i akcje społeczne adresowane do rodzin,
- ograniczona działalność w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,
- problemy finansowe i ubóstwo części rodzin,
- bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin,
- kwestie zdrowotne (trudny dostęp do lekarzy specjalistów, w tym np.: psychiatry dziecięcego),
- zagrożenia wynikające z wyjazdów zagranicznych do pracy, jednego z rodziców. Trudności adaptacyjne po powrocie,
- postawa roszczeniowa części rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej,
- osłabienie więzi rodzinnych wpływające na obniżenie samodzielności w realizacji wzajemnego wsparcia i opieki,
- występowanie problemów związanych z przemocą w rodzinie, uzależnieniami oraz nieporadnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- zadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- stabilność prawa w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie,
- dofinansowanie przedszkoli z budżetu państwa,
- program osłonowy MPiPS w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć,

- program MPiPS „Świetlica, dzieci, praca”,
- realizacja w skali kraju celów strategii „Europa 2020”,
- programy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- środki finansowe z Unii Europejskiej na rzecz działań w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej, edukacji, ekonomii społecznej,
- realizacja zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zagrożenia

- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku małżeństwa i rodziny,
- niekorzystne zjawiska demograficzne,
- wzrost poziomu informatyzacji, zakłócającej tradycyjne życie rodzinne.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- dobry przepływ informacji pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze uzależnień.

Słabe strony

- słabo przygotowana baza lokalowa,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,

- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- niewystarczająca profilaktyka nowych uzależnień np. hazard, uzależnienie od internetu, zaburzenia odżywiania, anoreksja, bulimia), pracoholizm itp.,
- nieodpowiednia polityka informacyjno-edukacyjna.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- brak oznak zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie,
- podnoszenie kwalifikacji przez osoby zajmujące się rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- możliwości wykorzystania istniejącego potencjału ludzkiego do pracy z osobami uzależnionymi,
- pojawianie się tendencji w społeczeństwie do bardziej świadomego i prozdrowotnego stylu życia,
- uwrażliwianie młodzieży na problemy uzależnień.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak konsekwencji w egzekwowaniu prawa,
- brak skutecznych rozwiązań prawnych dotyczących ochrony rodziny przed sprawcą przemocy,

- wysoki poziom tolerancji społecznej a nawet akceptacji w stosunku do zachowań patologicznych prowadzących do uzależnień,
- istnienie w społeczeństwie mocno zakorzenionych stereotypów i brak aktualnej wiedzy dotyczącej zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- możliwość realizowania się przez osoby starsze w organizacjach samopomocowych,
- odpowiedni poziom życia osób starszych,
- funkcjonowanie Klubu Emerytów,
- pomoc osobom starszym zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Słabe strony

- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- ograniczona działalność w zakresie poprawiania sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym,
- niedostateczna liczba placówek typu centrum aktywności seniora wspierających i wydłużających aktywność osób starszych w okolicach miejsca zamieszkania,
- słabo rozwinięta oferta wsparcia animacyjnego w miejscu zamieszkania,
- niedostateczna oferta w zakresie profilaktyki i działań prozdrowotnych,

- słaba oferta wydarzeń sportowych i rekreacyjno- ruchowych,
- nierówny dostęp do świadczeń leczniczych i rehabilitacyjnych głównie w zakresie ich powszechności , jakości i kompleksowości,
- mała odpowiedzialność części osób spokrewnionych za sytuację osób starszych,
- niskie dochody osób starszych uniemożliwiające leczenie w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- brak domu opieki społecznej.

Szanse

- szkolenie kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- podejmowanie działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- rządowe programy ukierunkowane na rzecz osób starszych,
- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- wzrost popularności wśród osób starszych aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- opracowania i badania organizacji pozarządowych dotyczące starości,
- upowszechnianie opieki paliatywnej i hospicyjnej,
- powstanie domu opieki społecznej

Zagrożenia

- brak działań uwrażliwiających system oświaty na problem osób starszych,
- wzrost liczby osób samotnych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych (starzenie się społeczeństwa),
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku sytuacja finansowa kraju,
- brak skutecznych systemowych rozwiązań w służbie zdrowia.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- realizacja przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz organizacje pozarządowe projektów ukierunkowanych na aktywizację osób niepełnosprawnych, rozwój ruchu samopomocy i tworzenie sieci oparcia społecznego,
- pomoc osobom z powodu niepełnosprawności zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz ustawą o świadczeniach rodzinnych,
- realizacja zwykłych usług opiekuńczych,
- zapewnienie bezpłatnego transportu uczniom niepełnosprawnym do placówek oświatowych,
- informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy,
- uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych

Słabe strony

- ograniczona działalność w zakresie upowszechniania w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- malejąca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne,
- ograniczenie ponadlokalnych środków finansowych na rzecz wsparcia i pomocy,
- niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności,
- niska świadomość społeczna na temat problemów osób niepełnosprawnych,
- istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- posiadanie pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- diagnozowanie problemów społecznych w gminie,
- informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia,
- uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej,
- przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej,
- pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Słabe strony

- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych,
- przeciążanie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- brak odpowiedniej bazy lokalowej OPS.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- wystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry,
- wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie,
- posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia,
- posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom.

Zagrożenia

- niedobór specjalistów w sektorze pomocy społecznej,
- gubienie prawdziwego sensu pracy socjalnej na skutek wielości zadań nakładanych na ośrodki pomocy społecznej,
- nieodpowiednie finansowanie systemu pomocy społecznej ,
- brak wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia.

7. MISJA, CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeziny na lata 2014-2020, jest następująca:

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1:

**Wspieranie rodzin w kryzysie,
dotkniętych bezrobociem i uzależnieniami,
ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży.
2. Pomoc rodzinom i osobom dotkniętym i zagrożonym problemem bezrobocia i jego skutkami, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet oraz osób długotrwale pozostających bez pracy.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy i ochrona osób jej doświadczających.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
  - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - diagnozie ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej.
4. Zintensyfikowanie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami; upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego.

5. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa (w szczególności psychologicznego i pedagogicznego).
6. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami wielodzietnymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.
7. Tworzenie i rozwój świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
8. Zapewnienie na terenie gminy dostępu do żłobka oraz zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej.
9. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
10. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
11. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
12. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
13. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.

14. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
15. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
16. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, sportowo-rekreacyjne, wycieczki), organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej (budowa sal gimnastycznych, boisk szkolnych, placów zabaw, modernizacja istniejących w gminie obiektów pod funkcje kulturalno-oświatowe),
17. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich w gminie, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy obejmująca: upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet i osób długotrwale pozostających bez pracy), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać te osoby do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Prowadzenie w gminie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi i bezdomnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
6. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
7. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy.
8. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.
9. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu niwelowanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
4. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
5. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.

6. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek – organizowanie spotkań i pogadań z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, policji.
7. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.
8. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy punktu konsultacyjnego oraz powołania klubu AA.
9. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
10. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej,
11. Rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4:

1. Ograniczenie skali przemocy w rodzinach.
2. Podejmowanie działań z zakresu interwencji kryzysowej.
3. Organizowanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
4. Realizacja pomocy w formie wsparcia i schronienia.
5. Pośrednictwo w kontaktach z instytucjami wspierającymi rodziny.
6. Współpraca służb i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej – tworzenie grup roboczych przy zespole interdyscyplinarnym do celów interwencji kryzysowej.
7. Realizacja działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.

8. Profilaktyka, prowadzenie kampanii informacyjnych, edukacyjnych i społecznych.
9. Rozwój współpracy podmiotów polityki społecznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2:

Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

1. Wsparcie seniorów.
2. Usprawnianie osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,

ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi (podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy gabinetu rehabilitacyjnego), wspieranie rodziny w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich) oraz rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.

3. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Dziennego Domu Pobytu.
4. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
5. Wsparcie materialne i rzeczowe (w tym w formie gorącego posiłku) dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
  - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
  - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
9. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

10. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
11. Tworzenie warunków umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze.
12. Realizacja inicjatyw sprzyjających włączeniu osób niepełnosprawnych w życie społeczne oraz przeciwdziałających dyskryminacji bez względu na rodzaj niepełnosprawności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
--

Cele operacyjne:

1. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
2. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.

4. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-4:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, m.in. poprzez doksztalcanie.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet.
4. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościół katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
6. Tworzenie ram dla miejscowego prawa określającego współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a pozarządowymi.
7. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
8. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
9. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
10. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.

11. Rozwijanie wolontariatu – podejmowanie działań zmierzających do powołania Gminnego Centrum Wolontariatu,
12. Wdrażanie projektów partnerskich na rzecz lokalnej społeczności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

8. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeziny na lata 2014-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach na czele z kierownikiem. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

9. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
  - przyrost naturalny na 1.000 osób,
  - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
  - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
  - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,

- liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
  - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
  - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
  - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
  - głębokość ubóstwa,
  - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
  - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
  - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

Zakończenie

Niniejszy dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji - przyjętej w niniejszej Strategii.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu, by jakość życia mieszkańców Gminy Brzeziny ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny, jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej czy uzależnień. Należy wszakże pamiętać, że strategia jest tylko konstrukcją, która dopiero po wypełnieniu realnymi działaniami, przełoży się na wymierną poprawę jakości życia mieszkańców gminy Brzeziny.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	1
1. Zgodność z dokumentami strategicznymi	3
2. Diagnoza demograficzno-społeczna mieszkańców Gminy Brzeziny	4
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	4
2.2. DEMOGRAFIA.....	5
2.3. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE.....	8
2.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA.....	13
2.5. STARZENIE SIĘ LUDNOŚCI.....	14
2.6. UZALEŻNIENIA.....	15
2.7. PRZEMOC W RODZINIE.....	18
2.8. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO.....	19
2.9. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	20
2.10. ŚWIADCZENIA RODZINNE.....	26
3. Identyfikacja kluczowych kwestii społecznych	28
4. Zagadnienia horyzontalne	29
5. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	30
6. Analiza SWOT priorytetowych obszarów działań	30
7. Misja, cele strategiczne. Operacyjne i kierunki działań	41
8. Wdrożenie strategii, monitorowanie jej realizacji	52
9. Wskaźniki stopnia efektywności realizacji strategii	52
ZAKOŃCZENIE	55

